

XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ TRÍ THỨC NGƯỜI DÂN TỘC THIỂU SỐ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI Ở NGHỆ AN TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

LÊ VĂN QUYẾT (*)

Tóm tắt: Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 18/7/2023 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 đã đặt ra mục tiêu xây dựng đội ngũ trí thức người dân tộc thiểu số trong phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Để cụ thể hóa Nghị quyết, cấp ủy và chính quyền tỉnh Nghệ An đã xác định một trong những mục tiêu quan trọng cần đạt được là phải xây dựng đội ngũ trí thức để góp phần tạo chuyển biến mạnh mẽ trong phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh, trong đó có ưu tiên người dân tộc thiểu số nhằm phát huy hơn nữa hiệu quả nguồn nhân lực.

Từ khóa: Người dân tộc thiểu số; phát triển kinh tế - xã hội; tỉnh Nghệ An; xây dựng đội ngũ trí thức.

Abstract: Resolution No. 39-NQ/TW dated July 18, 2023, issued by the Politburo on the construction and development of Nghe An province through 2030, with a vision to 2045, sets the goal of building a contingent of intellectuals from ethnic minorities to contribute to the province's socio-economic development. To concretize the Resolution, the Party committees and authorities of Nghe An province have identified one of the key objectives as developing a contingent of intellectuals to drive transformative progress in socio-economic development, with a particular focus on ethnic minorities to further enhance the effectiveness of human resource utilization.

Keywords: Ethnic minorities; socio-economic development; Nghe An province; building a contingent of intellectuals.

Ngày nhận bài: 20/4/2025

Ngày biên tập: 10/6/2025

Ngày duyệt đăng: 18/6/2025

Xây dựng đội ngũ trí thức nói chung, đội ngũ trí thức người dân tộc thiểu số (DTTS) nói riêng nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội là một trong những nhiệm vụ được Đảng và Nhà nước ta đặc biệt quan tâm. Thời gian qua, tỉnh Nghệ An đã triển khai thực hiện công tác phát triển đội ngũ trí thức người DTTS và bước đầu đạt được những kết quả quan trọng.

1. Thực trạng xây dựng đội ngũ trí thức người dân tộc thiểu số ở tỉnh Nghệ An

Nghệ An có dân số hơn 3,2 triệu người, trong đó khu vực miền núi chiếm tỷ lệ 41%, vùng đồng bào dân tộc thiểu số chiếm tỷ lệ 15,2%. Tỉnh có 05 dân tộc thiểu số chính, gồm: dân tộc Thái có 299.490 người, dân tộc Thổ có 62.751 người, dân tộc Khơ Mú có 45.890 người, dân tộc Mông

có 30.433 người, dân tộc Ô Đu có 1.085 người⁽¹⁾. Toàn tỉnh có tổng số 65.102 trí thức, trong đó có 131 người có trình độ tiến sĩ (0,2%), 5.513 người có trình độ thạc sĩ (8,47%) và 59.458 người có trình độ đại học (91,3%). Đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức là người DTTS có 9.159 người, chiếm 13,3%, cụ thể: cấp tỉnh có 1.560 người (9,4%), cấp huyện có 5.054 người (11,9%) và cấp xã có 2.580 người (27%)⁽²⁾.

Sau gần 17 năm thực hiện Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 06/8/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về xây dựng đội ngũ trí thức trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, công tác xây dựng, phát triển đội ngũ trí thức của tỉnh Nghệ An có những chuyển biến tích cực. Nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền về tầm quan trọng của đội ngũ trí thức nói chung, trí thức người DTTS nói riêng ngày càng đầy đủ, từ đó đã

(*) Học viện Chính trị

ban hành nhiều chủ trương, chính sách về đào tạo, bồi dưỡng, tạo môi trường, điều kiện phát triển đội ngũ trí thức người DTTS phù hợp với từng điều kiện cụ thể. Các địa phương cũng luôn chú trọng công tác đào tạo học sinh, sinh viên và cán bộ là người DTTS; có các chính sách ưu đãi đặc biệt cho đối tượng là người DTTS đang theo học tại các trường đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp trong cả nước.

Tuy nhiên, việc xây dựng đội ngũ trí thức người DTTS đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh vẫn còn một số hạn chế, bất cập như: nhận thức của một bộ phận cán bộ, công chức, viên chức chưa thật đầy đủ về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc xây dựng đội ngũ trí thức người DTTS. Ở một số địa phương chưa xây dựng được cơ chế, chính sách phát triển đội ngũ trí thức người DTTS sát với tình hình thực tiễn; chưa xây dựng được chiến lược tổng thể, tiêu chí cụ thể đối với đội ngũ trí thức người DTTS của từng ngành, lĩnh vực. Cơ chế, chính sách xây dựng, phát triển đội ngũ trí thức người DTTS còn nhiều hạn chế, bất cập; các chủ trương, chính sách chậm ban hành cũng ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình xây dựng, phát triển đội ngũ trí thức người DTTS.

Mặc dù những năm qua, đội ngũ trí thức người DTTS ở tỉnh Nghệ An đã tăng lên, nhưng nhìn chung vẫn còn thiếu về số lượng, hạn chế về chất lượng và cơ cấu, chủ yếu hoạt động trong các đơn vị sự nghiệp, chưa có nhiều trong các lĩnh vực kinh tế, kỹ thuật, nghiên cứu khoa học và công nghệ - những lĩnh vực đòi hỏi tính sáng tạo cao. Bên cạnh đó, điều kiện kinh tế - xã hội, giáo dục và đào tạo, nhất là về lĩnh vực khoa học và công nghệ vùng đồng bào các DTTS còn nhiều khó khăn. Hiện nay, tỉnh Nghệ An chỉ có 06 trường đại học, 09 trường cao đẳng và 13 trường trung cấp nghề, nhưng chỉ tập trung ở khu vực đồng bằng và thành phố, do đó, chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới sáng tạo, phát triển khoa học và công nghệ, chuyển đổi số trong giai đoạn mới.

2. Giải pháp xây dựng đội ngũ trí thức người dân tộc thiểu số ở tỉnh Nghệ An

Để xây dựng đội ngũ trí thức người DTTS đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, tạo thế và lực để cùng toàn Đảng, toàn dân bước vào kỷ nguyên mới, thời gian tới tỉnh Nghệ An cần thực hiện tốt một số giải pháp cơ bản sau:

Một là, nâng cao nhận thức cho các chủ thể về ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác xây dựng đội ngũ trí thức người DTTS.

Cấp ủy, chính quyền các cấp ở tỉnh Nghệ An cần tiếp tục tuyên truyền, quán triệt đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước trong toàn hệ thống chính trị, trước hết là cán bộ chủ chốt các cấp về vị trí, vai trò của đội ngũ trí thức người DTTS đối với sự phát triển kinh tế - xã hội, từ đó xây dựng chiến lược phát triển đội ngũ trí thức đúng hướng. Thông tin, tuyên truyền, định hướng cho người dân, nhất là vùng đồng bào các DTTS về nhiệm vụ, yêu cầu phát triển đội ngũ trí thức trong giai đoạn hiện nay. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cơ sở đào tạo, huy động các cá nhân, tổ chức đầu tư, liên kết trong đào tạo, sử dụng đội ngũ trí thức có hiệu quả nhằm khắc phục sự thiếu thống nhất giữa đào tạo và sử dụng như hiện nay.

Hai là, tiếp tục xây dựng, hoàn thiện cơ chế, chính sách phát triển đội ngũ trí thức người DTTS.

Ngoài những quy định chung của Đảng và Nhà nước đối với đội ngũ trí thức, tỉnh Nghệ An cần nghiên cứu xây dựng các chính sách đặc thù sát với thực tiễn địa phương. Tiến hành rà soát, bổ sung và hoàn thiện cơ chế, chính sách, quy định hiện có; ban hành chính sách, quy định mới đối với đội ngũ trí thức, chú trọng đến đội ngũ trí thức người DTTS; các chính sách về quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, sử dụng, ưu đãi đội ngũ cán bộ, nhà khoa học là người DTTS. Có chính sách ưu tiên, tiêu chuẩn đặc thù đối với cán bộ người DTTS. Tăng cường đầu tư mạnh mẽ cơ sở vật chất, kỹ thuật, đặc biệt đối với vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào DTTS. Cải cách mạnh mẽ chế độ tiền lương, phụ cấp cho cán bộ, công chức, viên chức, nhất là đối với sinh viên mới ra trường. Đẩy mạnh ứng dụng khoa học và công nghệ, chuyển đổi số trong quản lý, điều hành, sản xuất kinh doanh đối với vùng DTTS để thông tin đến với đồng bào nhanh chóng và đầy đủ. Xây dựng, hoàn thiện cơ chế gắn kết, phát huy tính năng động, sáng tạo của đội ngũ trí thức ở Nghệ An, đồng thời xây dựng “mạng lưới” liên kết đội ngũ trí thức trẻ, thu hút đội ngũ trí thức người DTTS tham gia dưới sự dẫn dắt của đội ngũ trí thức giỏi có nhiều kinh nghiệm.

Ba là, đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân, nhất là vùng đồng bào các DTTS.

Phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho Nhân dân là một trong những nội dung cơ bản, tạo điều kiện để đầu tư cho giáo dục và đào tạo phát triển. Cần quán triệt và triển khai thực hiện có hiệu quả chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về phát triển kinh tế - xã hội đối với tỉnh Nghệ An nói chung, vùng đồng bào các DTTS nói riêng. Đặc biệt, quán triệt và triển khai thực hiện Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 18/7/2023 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

Tỉnh cần tiếp tục quan tâm xây dựng chính sách đặc thù phát triển kinh tế - xã hội đối với vùng đồng bào các DTTS. Trong đó, chú trọng hỗ trợ sản xuất, tạo việc làm tăng thu nhập; chính sách tín dụng ưu đãi hộ nghèo, hộ cận nghèo và hộ mới thoát nghèo; các dự án nhân rộng mô hình giảm nghèo; chính sách xuất khẩu lao động, hỗ trợ nhà ở cho hộ nghèo; chính sách giảm nghèo về thông tin và các dự án hỗ trợ đầu tư kết cấu hạ tầng các xã đặc biệt khó khăn, xã biên giới.

Bốn là, thực hiện có hiệu quả chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về phát triển giáo dục và đào tạo đối với đồng bào các DTTS.

Cải cách để nâng cao chất lượng giáo dục đối với các DTTS ở tỉnh Nghệ An, chú ý đầu tư xây dựng trường lớp, cơ sở vật chất, nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên. Thời gian qua, do nhiều nguyên nhân nên đội ngũ giáo viên giỏi chủ yếu tập trung ở khu vực đô thị và những nơi có điều kiện thuận lợi phát triển kinh tế - xã hội, còn vùng đồng bào các DTTS đội ngũ giáo viên còn hạn chế cả về số lượng và chất lượng, ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục và đào tạo. Vì vậy, thời gian tới tỉnh Nghệ An cần chú trọng phát triển đội ngũ giáo viên có trình độ, tâm huyết, bảo đảm các điều kiện vật chất và tinh thần để họ yên tâm công tác ở vùng đồng bào các DTTS, từ đó tạo cơ sở, nền tảng cho việc nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, phát triển đội ngũ trí thức người DTTS.

Bên cạnh đó, tỉnh Nghệ An cần tăng cường hệ thống trường dân tộc nội trú, góp phần thực hiện tốt chính sách ưu tiên trong

giáo dục và đào tạo đối với đồng bào DTTS; hoàn thiện quy chế, xây dựng nội dung chương trình, trong đó tập trung vào lĩnh vực khoa học và công nghệ, chuyển đổi số. Có cơ chế mạnh mẽ khuyến khích đội ngũ trí thức người DTTS không ngừng phấn đấu học tập, tu dưỡng đạo đức, tác phong, lý tưởng, ý chí, khát vọng cống hiến vì sự phát triển của quê hương, đất nước, tích cực tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học... để trau dồi kiến thức, kinh nghiệm, phát triển kỹ năng.

Năm là, phát huy vai trò, trách nhiệm, đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của đội ngũ trí thức người DTTS.

Phát huy vai trò, trách nhiệm của đội ngũ trí thức người DTTS, nhất là các nhà khoa học, chuyên gia đầu ngành, nhân tài, trí thức trẻ; nêu cao tinh thần trách nhiệm, tâm huyết, chủ động tham gia nghiên cứu nâng cao năng lực, trình độ. Đồng thời, phát huy tinh thần đoàn kết, sức mạnh tổng hợp của đội ngũ trí thức, trong đó có đội ngũ trí thức người DTTS, góp phần tích cực cho sự nghiệp đổi mới, xây dựng tỉnh Nghệ An ngày càng giàu mạnh.

Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương thức hoạt động của các hội nghề nghiệp của trí thức. Chú trọng nâng cao vai trò đại diện cho quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của hội viên, đội ngũ trí thức; thu hút, tập hợp, đoàn kết đội ngũ trí thức, phát triển tổ chức, hội viên; làm cầu nối vững chắc giữa Đảng, Nhà nước, hệ thống chính trị với đội ngũ trí thức người DTTS. Thực hiện đúng các cơ chế, chính sách của Đảng, Nhà nước về việc phát huy vai trò của đội ngũ trí thức nói chung, trí thức người DTTS nói riêng đóng góp ý kiến, tham gia hoạt động tư vấn, giám sát và phản biện xã hội, góp phần nâng cao chất lượng hoạt động các hội đồng tư vấn của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam./.

Tài liệu tham khảo:

1. Ủy ban nhân dân tỉnh Nghệ An, *Báo cáo số 528/BC-UBND ngày 18/7/2023 “về việc triển khai thực hiện Nghị quyết số 120/2020/QH14 của Quốc hội về Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2030 trên địa bàn tỉnh Nghệ An”.*

2. Bộ Chính trị, *Nghị quyết số 39-NQ/TW ngày 18/7/2023 về xây dựng và phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.*